

คอลัมน์ “ร่วมด้วยช่วยคิด” นสพ.ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 11- 13 พฤษภาคม 2569

อัปเดต patch ภัยการเงินไทยปี 69: สัญญาณที่ต้องจับตา

ดร.นครินทร์ อมเรศ ธนาคารแห่งประเทศไทย

พ.ต.อ. เรืองกฤษณ์ ศิริมาจันทร์ กองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

เราอัปเดต patch แอปในมือถือครั้งสุดท้ายกันเมื่อไหร่ครับ? บางท่านอาจจำไม่ได้ ขณะที่อีกหลายท่านคง ร้องอ้อและตอบได้ทันทีว่าเร็ว ๆ นี้ หลายท่านอาจคุ้น ๆ ว่าเพิ่งโดนบังคับให้อัปเดต มิฉะนั้นจะใช้งานแอปไม่ได้ เพราะแอปที่มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด เช่น แอปการเงินและแอปสุขภาพ จะต้องตรวจตราและ คอยอุดช่องโหว่ทางไซเบอร์ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอที่เรียกว่าอัปเดต patch นั้นเอง บทความในวันนี้อยากชวนทุกท่านมาอัปเดต patch ภัยการเงินไทยในปี 69 กันครับ

จากข้อมูล Thai Police Online ของกองบังคับการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เหมือนเป็นการเปิด patch note ให้พวกเราดูว่าระบบการเงินไทยได้ติดตั้ง patch อะไรไปแล้วบ้าง มีความเสี่ยงใหม่ใดที่กำลังโผล่ และมีอะไรที่ต้องเฝ้าจับตาก็บ้าง โดยขอเริ่มกันที่ patch ที่ติดตั้งแล้ว นั่นคือ การบังคับใช้ พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ซึ่งสั่งการให้ภาคการเงินต้องมีระบบในการแลกเปลี่ยนข้อมูลต้องสงสัย และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยความเสียหายในเดือน ม.ค.-เม.ย. 69 ลดลงจากปี 67 ถึง 26-55% โดยช่องโหว่ที่ถูกอุดได้อย่างชัดเจน คือ การแฮ็ก/สวมสิทธิ์ (Unauthorized fraud) ที่เคยมีมากกว่าหนึ่งพันคดีในช่วงต้นปี 67 ปรับลดเหลือ 20-300 คดีต่อเดือนในปี 68-69 จากการยกระดับความปลอดภัยของการใช้งานแอปการเงิน (Mobile Banking Security) ซึ่งข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ 17 แห่งระบุว่าไม่ปรากฏคดีแอปดูดเงินตั้งแต่มกราคม 68 เป็นต้นมา

สัญญาณล่าสุดของภัยการเงินไทยต่อย้ำหลักการพื้นฐานที่ว่า เมื่อ patch อุดช่องโหว่หนึ่งแล้ว ก็ยังมีช่องโหว่อื่นเปิดได้อีก ดังจะเห็นว่าการหลอกลวงซื้อของ จาก e-Commerce ซึ่งรู้จักกันในชื่อล่าลองว่า หลอกลวงซื้อของไม่ตรงปก/ซื้อของไม่ได้ของ กำลังมีจำนวนคดีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในสี่เดือนแรกของปี 2568 เพิ่มขึ้น 21% จากปี 67 และในปี 2569 เพิ่มขึ้น 35% จากปี 68 ซึ่งคดีประเภทนี้มีสัดส่วนสูงถึง 66% ของจำนวนคดีทั้งหมดในปี 2569 โดยเฉพาะในเดือนเมษายน 69 ที่ไม่เพียงจำนวนคดีจะพุ่งสูงขึ้น แต่มูลค่าความเสียหายของคดีหลอกลวงซื้อของเพิ่มสูงขึ้น 94% เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปี 68

ช่องโหว่ดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการหลอกลวงที่เปลี่ยนจากการหลอกลวงซื้อของผ่านแพลตฟอร์มซื้อขายของบริษัทขนาดใหญ่มาเป็นการหลอกลวงให้ซื้อขายผ่านโซเชียลมีเดียส่วนตัว โดยเหยื่อเป็นได้ทั้งคนซื้อหรือคนขาย และพบคดีความที่มีการชักชวนให้เหยื่อมาเข้ากลุ่มแชทที่มีทั้งเหยื่อและคนร้ายปะปนกันและสร้างสถานการณ์ร่วมเพื่อกระตุ้นให้เหยื่อกลัวตกกระแส (Fear of Missing out – FOMO) จึงรีบโอนเงินให้คนร้ายก่อน รูปแบบดังกล่าวทำให้ยอดความเสียหายต่อคดีเพิ่มสูงขึ้น และพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อและคนร้ายมีความซับซ้อน ไม่ได้เรียบง่ายเหมือนกับคดีหลอกลวงซื้อของในอดีต นอกจากนี้ คนร้ายยังปลอมปนไปแทรกกลางระหว่างคนซื้อและ

คนขายที่ล้าวมมีตัวตนอยู่จริง ทั้งหลอกให้คนซื้อตัวจริงโอนเงินให้ร้านค้าแต่ร้านค้าส่งของให้คนร้าย และพบกรณีที่คนร้ายปลอมตัวเป็นร้านค้าที่มีอยู่จริงแต่หลอกให้คนซื้อโอนเงินให้ตนเองอีกด้วย

ข้อมูลเดือน เมษายน 69 เป็นเดือนแรกในปีนี้มีจำนวนคดีรวมลดลงเมื่อเทียบกับทั้งสองปีก่อน (ลดลง 4% จากปี 68) โดยสัดส่วนจำนวนคดีหลอกซื้อของเร่งขึ้นมาเป็น 72% สวนทางกับความเสียหายจากคดีหลอกให้โอนเงินที่ลดลง ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น จึงเป็นสัญญาณที่ต้องจับตาเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดที่จะเป็นกระแสใหม่หรือเป็นเหตุการณ์เฉพาะในช่วงเดือนนั้น

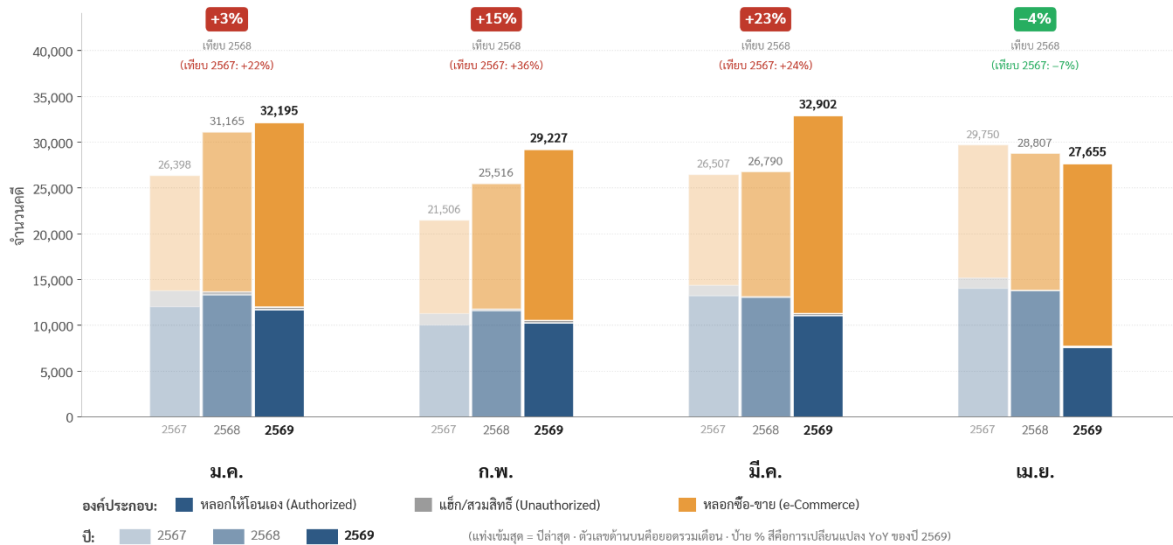
เมื่อทบทวนว่า patch เดิมปิดช่องโหว่ใดแล้วบ้าง จะพบว่าทำให้เกิด (1) การตื่นตัวของผู้บริโภค โดยเฉพาะการระมัดระวังตัวจากแก๊ง call center (2) การที่ผู้ให้บริการในภาคการเงินมีช่องทางแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและส่งข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างเป็นระบบ (3) การยกระดับการยืนยันตัวตนของผู้ใช้งาน รวมถึงการปราบปรามผู้ใช้งานบัญชีม้า และ (4) การขยายผลติดตามเส้นทางการเงิน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการข้างต้นยังมีข้อจำกัดในการทำงานร่วมกันระหว่างวงกว้างที่ยังไม่เป็นเนื้อเดียวกันเหมือนกับการทำงานภายในวงการอาทิ การขาดระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างวงการภาคการเงิน วงการภาคโทรคมนาคม และวงการบริษัทแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ขณะที่กฎหมายการกำกับดูแลผู้ให้บริการยังไม่ได้บูรณาการอย่างสมบูรณ์ ตลอดจนรูปแบบการดำเนินธุรกิจของไทยที่ผู้ซื้อไม่สามารถตรวจสอบยืนยันตัวตนของคนขายที่ปลอมตัวได้อย่างแนบเนียน และอาจตกหลุมพรางทางจิตวิทยา (Social Engineering) ที่พร้อมจะทำให้เราจิตตกและจิตหลุดได้ หากพลาดเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับคนร้าย

ขอทิ้งท้ายบทความด้วย patch v.2569 ที่พวกเราต้องอัปเดต โดยในฝั่ง**ผู้บริโภค** ต้องดูแลจิตใจ อัปเดต mental patch ของตัวเองให้แข็งแรง ไม่ประมาทว่าภัยหลอกซื้อของคุณ “ปกติ” กว่าภัยแก๊ง call center จึงลองเสี่ยงซื้อ/ขายกับคนที่ยืนยันตัวตนไม่ได้ หรือ ยินดีร่วมกลุ่มไลน์กับกลุ่มคนแปลกหน้าเพื่อหวังปิดดีลโปรไฟไหม้ **ด้านผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม** ต้องมุ่งคัดกรองผู้ขาย แลกเปลี่ยน fraud signal กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแสดงความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นหากมีความบกพร่องของการให้บริการ และ**ด้านผู้กำกับดูแล**ที่ต้องขยายขอบเขตความร่วมมือให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพัฒนาช่องทางแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ครบวงจร และใช้ระยะเวลาน้อยลง สัญญาณที่เราจะต้องจับตาดูจึงมีทั้ง ความเสียหายต่อเดือน สัดส่วนของประเภทการหลอกหลวงที่เปลี่ยนแปลงไป และขนาดของความเสียหายต่อคดี การอัปเดต patch ภัยการเงินเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคน เหมือนกับที่เราต้องหมั่นอัปเดต patch แอปในมือถือตลอดเวลาที่นั่นเองครับ

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

คดีหลอกลวงออนไลน์ในไทยรายเดือน: ม.ค.-เม.ย. ปี 2567 / 2568 / 2569

เปรียบเทียบ 3 ปีย้อนหลัง - ข้อมูลรายเดือนเต็มทั้ง 4 เดือน

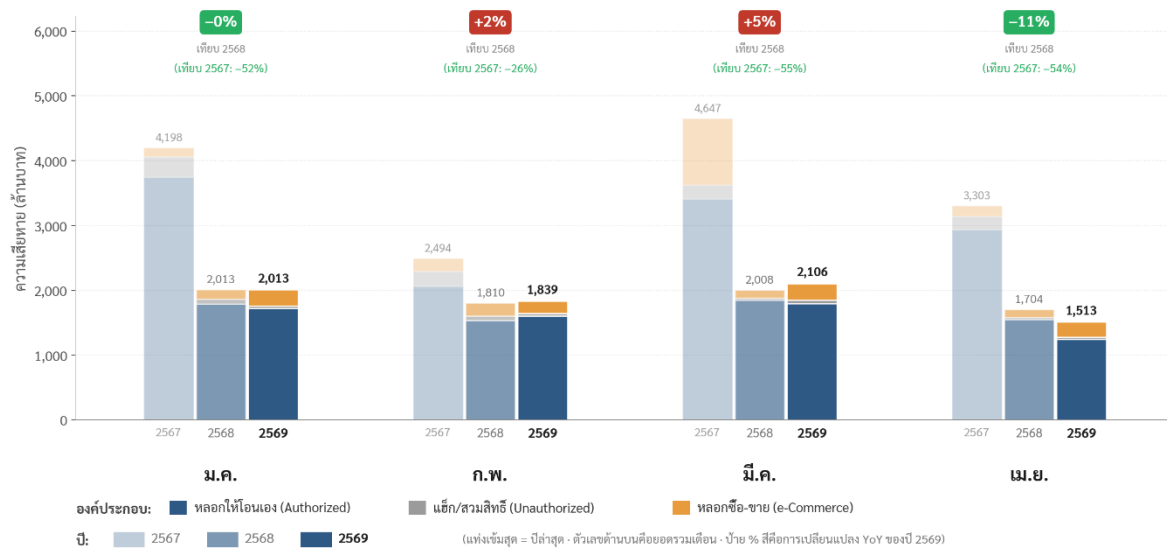

ข้อสังเกต: 3 ปีซ้อนหลัง คดีรวมทรงตัว/เพิ่มเล็กน้อย แต่องค์ประกอบเปลี่ยนชัด — e-Commerce กิน 72% ของคดีในเดือน เม.ย. 2569

ที่มา: Thai Police Online, CCIB

ความเสียหายจากการหลอกลวงออนไลน์รายเดือน: ม.ค.-เม.ย. ปี 2567 / 2568 / 2569 (ล้านบาท)

เปรียบเทียบ 3 ปีย้อนหลัง - ข้อมูลรายเดือนเต็มทั้ง 4 เดือน

ข้อสังเกต: ความเสียหายต่อเดือนลดลง 26-55% เทียบปี 2567 แต่ e-Commerce เสียเพิ่ม +94% YoY ในเดือน เม.ย. 2569

ที่มา: Thai Police Online, CCIB